

De hol vannak a versek?...

Illyés Gyula kérdezte ezt és valljuk be, joggal, mert elképzelhető-e, hogy ne hagyjon hátra verset a költő, még ha rabságban kell töltenie is életét? Nem ismerem a szibériai orosz száműzött írók és költők műveit, de a rabságban, hadifogságban eltöltött időnek számtalan vers és írott emléke van a magyar irodalomban is. Még Szibériában is! Az első világháborús hadifoglyok szinte ontották a műveket: újságok tucatja jelent meg Oroszország légereiben, színdarabok, regények íródtak, versekről nem is beszélve... Éppen Petőfi maradt volna néma?

Azt mindenképpen tudnunk kell, hogy a szabadságharcos szibériai hadifoglyok teljesen más körülmények között éltek, mint ugyancsak nem túl szerencsés utódaik. Amit biztosan lehet róluk tudni, az például az, hogy nem létezének kellett őket tekinteni. És ez máig sem változott, mert a magyar hivatalos történettudomány tagadja még a létezésüket is. „Nem vittek hadifoglyokat az oroszok” – ismétlik már-már beteges makacssággal az arra felkentek, holott számolatlanul találunk visszaemlékezéseket, de már dokumentumokat is az ellenkezőjére. És ezt a „lét-megtagadást” valószínűleg az orosz hatóságok is gyakorolták egyes foglyokkal szemben, de Petőfivel biztosan, hiszen a nevét sem használhatta, nem volt szabad elárulnia, hogy honnan érkezett, melyik nép fia, mi volt a bűne, amiért lakolnia kell. Csak Petrovicznak szólíthatták a helyiek és csak a halála után szivárogtak ki homályos részletek az életéről...

De megmaradtak a versek. A barguzini emberek egymásra hagyományozták a szomorú, kiábrándult, a távoli haza és a szabadság után vágyódó sorokat, amelyek – tudomásunk szerint – először V. A. Michajlovban, a száműzött forradalmár költő-társban ébresztette fel a gyanút, hogy ismerőssel van dolga, mert az elsők között fordította Petőfit oroszra az 1850-es években. Le is írta, hogy Petrovics nem más, mint Petőfi Sándor. Aztán A. V. Gurjevics, az irkutszki egyetem professzora erősítette meg ezt feltevést, majd a barguzini születésű néprajz tudós Eliasov győződött meg róla és az emlékező helyi lakosok elbeszélései alapján írta le a titokzatos idegen ottani életének egyes részleteit. Összegyűjtötte a verseket is, amelyeket A. V. Tyivanyenko fedezett fel számunkra a múlt század 80-as éveiben és amelyeket Nehéz Mihály fordított először magyarra.

Földrengésszerű felfedezésként kellett volna hatnia Szuromi Lajos, debreceni verstan tanár elemzésének, miszerint Petőfi írta azt a két oroszul írt verset, amelyet górcső alá vett. Az „Álmok” és a „Szomorú volt az életem” azóta is érintetlenül várja a magyar tudományos közvélemény odafigyelését. Több mint huszonöt év sem volt elég arra, hogy levesse félelmét vagy gyávaságát valaki a Petőfi vagy Szuromi professzor utódai közül és legalább véleményt merjen mondani ezen

elemzésről. A kokárdás zászlólobogtatások színfalai mögött még ma is szám-
úzve Petőfi Sándor.

És magyar versek is vannak. Barátosi Lénárt Lajos - naplója szerint – 180-at hozott haza Barguzinból 1913-ban. A Petőfi Társaság nem volt hajlandó átvenni őket, ezek után a Honvédelmi Minisztériumnak adta át, ahonnan rejtélyes módon eltűntek. Egy nyolc sorból álló versszak azért nyilvánosságra került az MTA gyűjteményéből, igaz azzal a félrevezető magyarázattal, hogy hamisítványról van szó. De hogy kinek az elemzése támasztja ezt alá, netán ki a hamisító, arról hallgat a tudomány háza. Az sem érdekel senkit, hogy keresse a 74, 73..1-es lapot, amelyek a 75-ös sorszámú jelölt versszak előtt rejtőznek valahol. Vagy a nagyobb számmal jelöltek, akár 180-ig. De van Barátosi naplójának még egy másik vers-meglepetése is: közöl egy verset, amely tőle teljesen függetlenül később jelenik meg a Ruszkoje Szlovo c. újságban, amelyet Svigel Ferenc hozott haza Szibériából, szinte csonkolt állapotban, mert csak az első és utolsó sora látszik egy Petőfi aláírással megtoldva. A hivatalos tagadók ezt is hamisítványnak nevezik, ahogy a sírkerestről készített fényképét is Svigelnek.

Barátosi Lénárt Lajos naplója a debreceni Déri Múzeumban található. Olvasásra, tanulmányozásra nem kölcsönözhető. Tiltva van.

Szegény Magyarország!